Nacionalno pravo

Luxemburgo

Ta stran vsebuje pregled različnih pravnih virov v Luksemburgu.

Pravni viri

Mednarodni pravni viri

Veliko vojvodstvo Luksemburg zavezujejo mednarodne, večstranske ali dvostranske, pogodbe. Poleg obveznosti, ki jih te zaveze pomenijo za luksemburško državo v njenih odnosih z drugimi državami, so nekatere od teh pogodb viri pravic za posameznike (npr. državljani Evropske unije se lahko na podlagi evropskih pogodb neposredno sklicujejo na svobodo gibanja).

Mednarodne konvencije

To so mednarodne pogodbe in sporazumi, sklenjeni med Velikim vojvodstvom Luksemburg in tujimi državami. Kot primere je mogoče navesti Konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisano 4. novembra 1950 v Rimu, ali Beneluško pogodbo, ki je bila podpisana 3. februarja 1958 oziroma 17. junija 2008 v Haagu ter zavezuje Belgijo, Nizozemsko in Luksemburg.

Pravo Skupnosti

Pravo Skupnosti vključuje same evropske pogodbe in pravila sekundarnega prava iz aktov, ki so jih sprejele institucije Evropske skupnosti in Evropske unije: direktiv, sklepov, uredb, mnenj in priporočil.

Nacionalni pravni viri

Pravila z ustavno močjo

Ustava Velikega vojvodstva Luksemburg je bila razglašena 17. oktobra 1868. Ustavni sistem, vzpostavljen leta 1868, je zelo podoben sistemu belgijske ustave iz leta 1831. Kljub številnim razlikam v podrobnostih je mogoče v delih belgijskega ustavnega prava brez zadržkov poiskati pojasnila, kar zadeva splošna načela. Današnja ustava je kljub številnim ustavnim spremembam, sprejetim od njene razglasitve, še vedno v velikem obsegu enaka besedilu, razglašenemu leta 1868.

Luksemburška ustava je toga, kar pomeni, da je za njeno spremembo treba uporabiti posebni postopek, ki je bolj zapleten od rednega zakonodajnega postopka. Za spremembo ustave je potrebna najmanj dvotretjinska večina glasov članov poslanske zbornice (*Chambre des députés*) (parlament) na dveh zaporednih glasovanjih, pri čemer glasovanje po pooblastilu ni dopustno. Med glasovanjema morajo miniti najmanj trije meseci.

Če v dveh mesecih po prvem glasovanju več kot četrtina članov poslanske zbornice ali 25 000 volivcev zahteva referendum, se besedilo, ki ga je poslanska zbornica sprejela na prvi obravnavi, predloži na referendum. Drugo glasovanje se torej ne izvede, sprememba pa se sprejme le, če prejme večino veljavno oddanih glasov.

Pravila z zakonsko močjo

Zakon je opredeljen kot predpis, ki ga je izglasovala poslanska zbornica in razglasil Veliki vojvoda. Luksemburški zakonodajalec suvereno odloča o načrtovanih usmeritvah upravnega prava, razen kadar je njegova svoboda omejena z ustavno določbo ali predpisom mednarodnega prava.

Pravila z uredbeno močjo

Očitno je, da z zakonom vseh vprašanj ni mogoče urediti do zadnje podrobnosti. Poleg tega uporaba razmeroma zapletenega zakonodajnega postopka ni vedno smotrna, na primer kadar gre za zakonsko urejanje področja, na katerem je treba predpise pogosto spreminjati.

V tem primeru se uporabi uredba Velikega vojvode, ki je izvedbeni predpis zakona. V luksemburški ustavi je namreč Velikemu vojvodi dodeljena naloga, da „sprejema uredbe in odloke, potrebne za izvajanje zakonov“.

Kateri so morebitni drugi pravni viri in kakšna je njihova vrednost?

Sodna praksa

Uvrstitev sodne prakse med pravne vire ni enostavna. Luksemburško pravo namreč ne pozna „pravila precedensa“, ki se uporablja v anglosaških pravnih sistemih, in sodniki načeloma niso vezani na sodne odločbe, izdane v drugih zadevah, tudi če so povsem primerljive. Sodniki poleg tega ne smejo izrekati sodb, ki bi imele naravo splošnega predpisa, ampak mora biti njihova sodba vedno omejena na konkretno zadevo, o kateri odločajo.

Vendar ima v praksi sodna praksa, oblikovana v podobni zadevi, vseeno nesporno težo v drugi zadevi. Kadar je besedilo mogoče razlagati, je poleg tega vpliv sodnika nesporno večji, saj lahko z razlago tega besedila oblikuje pravo.

Mednarodna sodna praksa

Veliko vojvodstvo Luksemburg priznava neposredno pristojnost več mednarodnih sodišč, med katerim je Evropsko sodišče za človekove pravice v Strasbourgu.

Evropska sodna praksa

Na podlagi člena 267 PDEU je sodna praksa Sodišča Evropske unije nacionalnim sodiščem naložena prek predloga za sprejetje predhodne odločbe, ki nacionalnim sodiščem omogoča, da pred sprejetjem odločitve Sodišče zaprosijo za rešitev težav, ki jih pomeni uporaba prava Skupnosti, na katero se lahko posamezniki sklicujejo pred njimi.

Nacionalna sodna praksa

Praviloma imajo sodne odločbe, izdane ob koncu postopkov v civilnih in gospodarskih zadevah, samo relativno pravnomočnost: te odločbe so zavezujoče za stranke v sporu, ne spreminjajo pa pravne ureditve.

To velja tudi za večino odločb, ki jih izdajo upravna sodišča. Kadar je pri upravnem sodišču ali višjem upravnem sodišču vloženo pravno sredstvo zoper regulativni akt, bo sodna odločba ali sodba izjemoma imela splošno uporabo in bo objavljena v Mémorialu, uradnem listu Velikega vojvodstva Luksemburg. Tudi sodbe, ki jih izda ustavno sodišče (*Cour constitutionnelle*), imajo splošno uporabo in so objavljene v Mémorialu.

Splošna pravna načela

Med pravili, ki se oblikujejo s sodno prakso, je treba izpostaviti zlasti kategorijo splošnih pravnih načel, ki so opredeljena kot „pravna pravila, ki so obvezna za upravo in katerih obstoj po sodni poti potrdi sodnik“.

Hierarhija predpisov

V notranjem pravu obstaja hierarhija pravnih virov. Najvišji pravni vir je ustava, sledijo ji zakoni in uredbe.

Če ni ustavne določbe, položaj luksemburškega prava v razmerjih med mednarodnim pravom in notranjim pravom izvira izključno iz sodne prakse. Luksemburška sodna praksa v zvezi s tem se razvija od začetka 50. let prejšnjega stoletja, ko sta najprej kasacijsko sodišče (*Cour de cassation*) in nato državni svet (*Conseil d'Etat*) opustila dotedanje stališče, in sicer da nadzor sodnika nad skladnostjo zakonov glede na mednarodne pogodbe ni mogoč zaradi ločenih pristojnosti.
V skladu z referenčno odločbo državnega sveta iz leta 1951 je „mednarodna pogodba, ki je v notranjo zakonodajo vključena z zakonom o odobritvi, nadrejeni temeljni zakon, ki ima višji izvor kot želja notranjega organa. To pomeni, da mora v primeru kolizije med določbami mednarodne pogodbe in določbami poznejšega nacionalnega zakona, mednarodni zakon prevladati nad nacionalnim zakonom" (Conseil d'Etat, 28. julij 1951, Pas. lux. t. XV, str. 263).
Besedilo te odločbe je očitno zelo široko, saj je v sodbi brez kakršnega koli razlikovanja potrjeno, da mednarodni predpis prevlada nad željo katerega koli notranjega organa. Vendar pa se luksemburška sodišča niso nikoli izrecno izrekla v prid prednosti mednarodnih predpisov pred ustavo.
Nasprotno je treba ugotoviti, da je ustavodajna skupščina ob spremembi ustave leta 1956 izrecno zvrnila osnutek vladnega besedila, ki je določalo, da so „[p]ravila mednarodnega prava […] del nacionalnega pravnega reda. Prevladajo nad zakoni in vsemi drugimi nacionalnimi določbami." V komentarju k členom je bilo podrobno pojasnjeno, da bi zadnjenavedeno besedilo zajemalo ustavne določbe.
Vendar je državni svet to prednost implicitno priznal v mnenju z dne 26. maja 1992 o osnutku zakona o odobritvi Pogodbe Unije. V njem namreč navaja, da „je treba upoštevati, da ima mednarodno pravo v skladu s pravilom hierarhije pravnih predpisov prednost pred nacionalnim pravom in da sodišča v primeru kolizije opustijo notranje pravo v korist Pogodbe. Ker se je treba izogibati nasprotju med našim nacionalnim pravom in mednarodnim pravom, državni svet odločno poziva, naj se pravočasno izvede s tem povezana sprememba ustave, da se prepreči tako stanje nezdružljivosti." Zdi se torej, da je Veliko vojvodstvo Luksemburg odločno na internacionalistični poti.
Te razmere so nedvomno tehnična posledica neobstoja nadzora nad ustavnostjo zakonov v Luksemburgu. Ustavno sodišče preverja skladnost zakonov z ustavo. Ne more pa mu biti predloženo vprašanje glede skladnosti zakona o odobritvi mednarodne pogodbe z ustavo.
V luksemburškem pravnem redu lahko ustavno sodišče zakone, ki bi bili v nasprotju z ustavo, razglasi za neustavne. Na ustavno sodišče se lahko obrne luksemburško redno sodišče ali upravno sodišče, kadar se v okviru postopka, v katerem odloča to sodišče, postavlja vprašanje ustavnosti. Neposredna predložitev vprašanja ustavnemu sodišču ni mogoča.
Zoper nezakonite regulativne akte je mogoče tudi vložiti ničnostno tožbo pri upravnem sodišču (*tribunal administratif*), pritožba pa je mogoča pri višjem upravnem sodišču (*Cour administrative*). Vendar je to pravno sredstvo dopustno samo v treh mesecih od objave uredbe. Če se o zakonitosti regulativnega akta razpravlja pred rednim ali upravnim sodiščem po izteku tega roka, ima to sodišče možnost zavrnitve regulativnega besedila v korist zakona, vendar ta odločba v nasprotju z neposredno tožbo, ki je mogoča v treh mesecih po objavi, ne bo imela splošne veljave.

Podrobna pravila o začetku veljavnosti pravil, ki jih vsebujejo nadnacionalni instrumenti, na nacionalnem ozemlju

Mednarodne konvencije

Luksemburška ustava je pri urejanju postopka odobritve mednarodnih pogodb še posebno jedrnata, saj določa samo, da bodo „[p]ogodbe […] učinkovale šele, ko bodo odobrene z zakonom in objavljene v oblikah, določenih za objavo zakonov".
Veliko vojvodstvo je država z monistično tradicijo. Povedano drugače, pogodba se uporablja enako kot notranji predpis Velikega vojvodstva, ne da bi jo bilo treba prenesti v takšni ali drugačni obliki.
Zato je vsebina zakona o odobritvi zelo kratka in običajno omejena na en sam člen, v skladu s katerim je neka pogodba „odobrena". Ta zakon nima nobene normativne vsebine. Z zakonom o odobritvi se pogodba odobri, vendar se ne prenese; njegov edini namen je, da vladi dovoli ratifikacijo pogodbe.
O tem zakonu glasuje parlament po rednem postopku. Za izglasovanje je običajno potrebna absolutna večina, razen če pogodba vključuje prenos pooblastil (glej spodaj). Od spremembe iz leta 1956 luksemburška ustava vsebuje izrecno določbo, na podlagi katere je mogoče pristojnosti s pogodbo prenesti na mednarodne organizacije. Člen 49a ustave določa, da je „[i]zvajanje pooblastil, ki so z ustavo pridržana za zakonodajno, izvršilno in sodno oblast, […] mogoče začasno s pogodbo prenesti na institucije mednarodnega prava". Vendar člen 37, drugi odstavek, ustave določa, da mora tovrstne pogodbe z veliko večino odobriti poslanska zbornica.
Razen če ni to izrecno določeno, izglasovanje zakona o odobritvi nima učinka začetka veljavnosti pogodbe v luksemburškem notranjem redu. Zakon o odobritvi je nujni pogoj za začetek veljavnosti pogodbe, ki pa začne veljati šele po ratifikaciji. Poleg tega v Luksemburgu velja, da tudi po tem, ko poslanska zbornica odobri besedilo, izvršilna oblast obdrži diskrecijsko pravico za njegovo ratifikacijo in da je izvajanje te pravice izvzeto iz vsakršnega sodnega nadzora.
Za začetek veljavnosti pogodbe v notranjem pravu na splošno veljajo trije pogoji. (1) Veliko vojvodstvo mora pogodbo ratificirati, (2) pogodba velja na mednarodni ravni in (3) besedilo pogodbe je enako kot zakon v celoti objavljeno v luksemburškem Mémorialu.
Poudariti je treba, da je zahteva za objavo pogodbe (v skladu s členom 37 ustave) ločena od zahteve za objavo zakona o odobritvi pogodbe. Res je, da sta v večini primerov ta pogoja izpolnjena istočasno, se pravi, da je besedilo pogodbe v Mémorialu objavljeno takoj za besedilom zakona. Vendar se ta akta ne zamenjujeta in bi lahko bila objavljeno ločeno, saj pogodba ni sestavni del zakona o odobritvi.

Predpisi Skupnosti

Luksemburška ustava ne vsebuje nobene določbe, ki bi urejala prenos evropskih sekundarnih predpisov v luksemburški notranji red.
Običajni instrument izvajanja evropskih direktiv je zakon, ki ga z navadno večino sprejme poslanska zbornica.
Čeprav je načeloma treba evropske direktive v luksemburško pravo običajno prenesti z zakonom, pa uporaba formalnega zakona ni nujna, kadar se direktiva nanaša na področje, ki je že urejeno z luksemburškim zakonom, ki ni v nasprotju z direktivo. V takem primeru se lahko prenos izvede z uredbo Velikega vojvode, sprejeto na podlagi splošne pristojnosti za izvajanje zakonov, ki jo ima vlada na podlagi členov 33 in 36 ustave. Veliki vojvoda torej *formalno* izvršuje luksemburški zakon, čeprav vsebina uredbe dejansko izhaja iz evropske direktive.
Uporabi zakonodajne poti se je mogoče izogniti tudi, kadar je bilo področje, usklajeno z direktivo, predmet zakona o pooblastitvi, s katerim parlament vladi podeli pooblastilo, da s preprostimi uredbami uredi področja, ki se običajno urejajo z zakoni.
Take „zakone o pooblastitvi" vsako leto od leta 1915 sprejema poslanska zbornica, vlada pa ima tako razširjena regulativna pooblastila na gospodarskem in finančnem področju, ki bi ji tudi brez izrecnega sklicevanja na Evropo nedvomno omogočala, da prenese tudi številne evropske direktive.
Vendar pa je prenos evropskih direktiv danes urejen s posebnim zakonom o pooblastitvi z dne 9. avgusta 1971, ki je bil spremenjen z zakonom z dne 8. decembra 1980 in katerega cilj je omejen na to, da je vlada pooblaščena za izvrševanje in potrjevanje direktiv Evropskih skupnosti na gospodarskem, tehničnem, kmetijskem, gozdarskem, socialnem in prometnem področju. Z odstopanjem od rednega regulativnega postopka morajo zadevne uredbe Velikega vojvode prejeti soglasje parlamentarnega odbora poslanske zbornice.
Pri postopku sprejemanja uredb Velikega vojvode tako kot pri zakonodajnem postopku velja obveznost, da mora vlada svoj osnutek besedila predložiti državnemu svetu in strokovnim zbornicam, ki pripravijo svoje mnenje. V nasprotju z zakonodajnim postopkom pa regulativni postopek vladi omogoča, da se preprosto izogne tem posvetovanjem s sklicevanjem na nujnost sprejetja predlaganega ukrepa. Vendar vlada te možnosti nima, kadar namerava evropsko direktivo prenesti z uredbo Velikega vojvode. Z zakonom z dne 9. avgusta 1971 je namreč redni regulativni postopek dopolnjen tako, da se po eni strani zahteva obvezno posvetovanje z državnim svetom in po drugi strani soglasje parlamentarnega odbora poslanske zbornice.

V obeh primeru se besedilo uredbe Velikega vojvode sprejme v okviru sveta ministrov (*Conseil des ministres*), nato ga podpiše resorni minister, nazadnje pa se predloži Velikemu vojvodi za razglasitev. Uredba Velikega vojvode začne veljati po objavi v Mémorialu.

Podrobna pravila o začetku veljavnosti nacionalnih pravil

V Velikem vojvodstvu Luksemburg začnejo zakoni in uredbe veljati šele po objavi v *Mémorialu, uradnem listu Velikega vojvodstva Luksemburg*.

Organi, pristojni za sprejemanje pravnih pravil

Mednarodni predpisi

V luksemburški ustavi je navedeno: „Veliki vojvoda razglaša pogodbe.“ Vendar je dodano, da bodo „[p]ogodbe […] učinkovale šele, ko bodo odobrene z zakonom in objavljene v oblikah, določenih za objavo zakonov“.

Navesti je treba, da se odobritev zahteva za vse mednarodne pogodbe, ne glede na njihov predmet, in da mora ta odobritev biti v obliki zakona.

Zadnjenavedeno pojasnilo je bilo vstavljeno leta 1956 na izrecno zahtevo državnega sveta, ki je menil, da „je ta odobritev povezana s postopkom oblikovanja zakona, saj ustava pozna zgolj ta postopek, ki se uporablja za vse izraze volje poslanske zbornice, ne glede na zadevno področje“.

Nacionalni predpisi

V zakonodajnem sistemu Velikega vojvodstva Luksemburg lahko **zakonodajno pobudo** predloži poslanska zbornica ali vlada.

Pravica do pobude vlade se imenuje „vladna pobuda“ in se izvršuje s predložitvijo **„osnutkov zakonov“**.

Pravica do pobude poslanske zbornice se imenuje „parlamentarna pobuda“ in se izvršuje s predložitvijo **„predlogov zakonov“**.

Ti osnutki ali predlogi zakonov so nato predloženi za mnenje ustreznim organom (strokovne zbornice), predvsem pa **državnemu svetu**. Po prejemu mnenja državnega sveta se osnutek ali predlog zakona pošlje poslanski zbornici.

Postopek sprejetja teh pravnih pravil

Zakoni

Poslanska zbornica je enodomni parlament.

Za ublažitev tveganj prenagljenosti, ki jih vključuje enodomni sistem, je luksemburška ustavodajna skupščina določila, da je treba o vsakem osnutku glasovati dvakrat, med glasovanjema pa morajo miniti najmanj trije meseci.

Vendar ustava določa, da se lahko zahteva po drugem glasovanju (opredeljenem kot „drugo ustavno glasovanje“) opusti, „če poslanska zbornica v soglasju z državnim svetom na javni seji odloči drugače“.

Državni svet ima tukaj zelo edinstveno vlogo, ki je podobna vlogi, ki jo imajo v drugih državah drugi zakonodajni domovi (in posebno vlogi, ki jo ima lordska zbornica v Angliji). Najprej posreduje pred parlamentarnimi razpravami. Ustava določa, da državni svet sprejme mnenje glede vsakega osnutka ali vsakega predloga zakona. Državni svet nato posreduje po prvem glasovanju poslanske zbornice in na javni seji odloči, ali potrjuje opustitev drugega glasovanja ali ne. V praksi je tako pri veliki večini zakonov drugo glasovanje opuščeno. Državni svet je sprejel politiko, v skladu s katero se opustitev odobri skoraj v vseh primerih, pri čemer je zavrnitev pridržana za najresnejše primere. Morebitne ovire za opustitev so najpogosteje odpravljene med predhodnim postopkom.

Poleg tega je treba poudariti, da pravica, s katero razpolaga državni svet, ni prava pravica veta, ki bi sicer bila težko združljiva z dejstvom, da je državni svet neizvoljeni organ. Člane državnega sveta namreč imenuje Veliki vojvoda. V primeru prostega mesta se namestniki izmenično imenujejo, prvič jih imenuje neposredno Veliki vojvoda, drugič se imenujejo s seznama treh kandidatov, ki jih predlaga poslanska zbornica, in tretjič se imenujejo s seznama treh kandidatov, ki jih predlaga državni svet. Državni svet lahko zgolj odloži glasovanje o zakonu za dva meseca in tako zakonodajalcu zagotovi dodatni čas za razmislek.

Veliki vojvoda ne posreduje samo na začetku zakonodajnega postopka (za osnutke zakona), ampak tudi po končnem glasovanju o besedilu zakona s strani poslanske zbornice. Luksemburška ustava določa, da „Veliki vojvoda razglasi zakone v treh mesecih po glasovanju zbornice“.

Uredbe Velikega vojvode

V skladu s členom 2 zakona z dne 12. julija 1996 o reformi državnega sveta se lahko **osnutek uredbe** za izvrševanje zakonov in pogodb predloži Velikemu vojvodi šele potem, ko **državni svet** poda svoje **mnenje**.

Vlada pa lahko od tega splošnega pravila odstopa v nujnem primeru (kar presodi Veliki vojvoda na podlagi ustrezno obrazloženega poročila, ki ga pripravi minister pobudnik) in se tako odpove pridobitvi mnenja državnega sveta (*Haute Corporation*). Uporaba tega **hitrega postopka** je vsekakor omejena na izjemne primere.

Če pa nek zakon uradno zahteva, da državni svet poda mnenje o uredbah, sprejetih pri izvrševanju tega zakona, se v nobenem primeru ne more uporabiti hitri postopek. To velja tudi za spremembe osnutka uredbe, za katero je državni svet že podal prvo mnenje.

Podobno kot za zakone državni svet pripravi svoje mnenje o osnutkih uredb v obliki **obrazloženega poročila**, ki vsebuje splošne premisleke, preučitev besedila osnutka in, po potrebi, alternativni predlog.

Preučitev, ki jo opravi državni svet, se nanaša na vsebino in obliko osnutka uredbe ter na skladnost slednje z nadrejenim zakonodajnim predpisom.

Pravne zbirke podatkov

Spletišče Légilux je pravosodni portal vlade Velikega vojvodstva Luksemburg na internetu.

Omogoča dostop do luksemburške zakonodaje, naj bo v obliki neprečiščenih (izvirnih) besedil Mémoriala A ali v obliki prečiščenih besedil, ki jih v večji meri vsebujejo zakoniki in zbirke zakonodajnih besedil.

Spletišče je razdeljeno na tri glavna področja, in sicer:

zakonodajno področje združuje objave, ki se nanašajo na luksemburško zakonodajo, ter različne objave in prečiščena besedila;

upravno področje združuje tako imenovane upravne objave. To so predvsem zbirke besedil iz Mémoriala B ter uradni letopis uprave in zakonodaje;

področje gospodarskih družb, Mémorial C je bil s 1. junijem 2016 nadomeščen s seznamom objav, ki so na voljo na spletišču registra gospodarskih družb in drugih subjektov (RCS). Arhivski dokumenti iz Mémoriala C, to je od leta 1996 do zadnjega Mémoriala C, ki je izšel 27. julija 2016, bodo ostali na voljo za vpogled pod razdelkom področje gospodarskih družb.

Ali je dostop do podatkovne zbirke brezplačen?

Da, dostop do podatkovne zbirke je **brezplačen**.

Sorodne povezave

Spletišče Légilux

Državni svet

Poslanska zbornica

Vlada

Ministrstvo za pravosodje

Zadnja posodobitev: 17/07/2020

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali

podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.